

Rasspecifik avelsstrategi för smålandsstövare

Ingår i Svenska Kennelklubbens organisation

Fastställd av SKK år ...

Innehåll

Inledning	3
Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare.....	3
Historik.....	4
Population.....	7
Nuläge.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Långsiktiga mål	8
Kortsiktiga mål.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Handlingsplaner.....	8
Funktionsegenskaper.....	8
Nuläge.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Långsiktiga mål	8
Kortsiktiga mål.....	8
Handlingsplaner.....	9
Vardagsmentalitet	9
Nuläge.....	9
Långsiktiga mål	9
Kortsiktiga mål.....	9
Handlingsplaner.....	9
Hälsa.....	9
Nuläge.....	9
Långsiktiga mål	9
Kortsiktiga mål.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Handlingsplaner.....	9
Exteriör.....	10
Nuläge.....	10
Långsiktiga mål	10
Kortsiktiga mål.....	10
Handlingsplaner.....	10
Handlingsplaner för rasklubben.....	10
Källförteckning	10
Bilagor	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Inledning

Syftet med RAS, Rasspecifik Avels Strategi, är att ge en tydlig struktur i avelsarbetet samt att ge upplysning om rasen över tid. RAS har tagits upp på årsmötet där medlemmarna fått tycka till angående detta. RAS är tänkt att ersätta de styrdokument som tidigare brukats i avelsarbetet.

Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare

Kontakta avelsråd innan parning.

Avelsdjur skall vara fullt friska utan några kända defektanlag samt ha god mentalitet

Hane: Jaktprovsmriterad, Good ökl/ukl utställning, högst 3 kullar.

Tik: Jaktprovsmriterad, Good ökl/ukl utställning, högst 3 kullar.

I det genetiska läge stövarraserna befinner sig, skall utavel eftersträvas. Beräknat per årskull tillåts inte inavelstakten överstiger 2,5 %.

Omparning skall ej ske.

Hälsa

Epilepsi

Följ Svenska Stövarklubbens (SvStk)avelsprogram beträffande EP, avelsprogram:

- Hund som själv har epilepsiliknande anfall skall ej användas i aveln.
- Hund som lämnat avkomma med epilepsiliknande anfall skall ej användas i aveln.
- Hund vars ena eller båda föräldrar haft epilepsiliknande anfall skall ej användas i aveln. Kullsyskon till hund med epilepsiliknande anfall skall ej användas i aveln.

Hundar som drabbas av epilepsi eller epilepsiliknande anfall för första gången i en så hög ålder som 5–6 år, är nödvändigtvis inte drabbade av idiopatisk epilepsi (epilepsi liknande anfall utan bakomliggande orsak), dvs den ärftliga epilepsin. Det kan vara andra fysiologiska orsaker som utlöser epilepsianfallen. Där blodanalyser eller andra kliniska undersökningar – på hund över fem år – kan bekräfta att andra fysiologiska faktorer ligger bakom epilepsianfallet, och det inte är känt att individen för övrigt har nära släktingar med epilepsi kan fortsatt användning i aveln övervägas.

Kryptorkism

Där kryptorkism förekommer skall följande gälla: Om någon enstaka hane drabbas i någon kull, kan övriga i kullen eller far och mor, med stor försiktighet användas i aveln.

PDA eller annan hjärtsjukdom

Om mer än en (1) avkomma drabbas, skall föräldradjur ej vidare användas i avel.

Höftledsdysplasi

Svenska Smålandsstövareföreningen har i många år haft som krav vid parning känd status. Från 2020 har kravet tagits bort, alltså behövs det inte känd status för parning.

Historik

Av Ebbe Nordstrand/Mats Nilsson

Smålandsstövaren har en lång historisk bakgrund i Sverige. Bilder och manuskript antyder att en del av rasens ursprung fanns i landet redan under medeltiden. Hemvändande fältherrar, efter krig i östersjöprovinserna, förde med sig hem till Sverige, hundar av olika härstamning och utseende med stövareinslag. I samband med att allmogen 1789 fick tillgång till jakten, som tidigare varit kungahusets och adelns privilegium, fick stövarjakten ett uppsving från början av 1800-talet. I södra Sverige fanns under tidigt 1800-tal jakthundar, som gick under benämningen smålandshundar, smålandsras, och i landskapet Småland var de vanligt förekommande.

Deras utseende i typ och färg var genom sin härkomst mycket varierande, även om det förekom en del likartade stammar både i Småland och inom övriga delar av landet.

År 1850 ger Vilhelm Emanuel Källström (1817-1868) ingenjör och skogsförvaltare, ut första upplagan av boken Handledning i jakt för nybegynnare, och andra omarbetade upplagan 1864. I avsnitt om hunden skriver han sålunda om stövaren.

Har något spetsigare nos och mindre hängande läppar samt mindre långsträckt kropp än raphönshunden, färgen mestadels svart eller brun med gula eller vita ben och en liten rund gul fläck över vardera öga. Dess bestämmelse är att uppvädra spåren av hare, räv, rådjur m.m. och att med skall driva på dem, varvid jägaren ställer sig i håll, där han har anledning tro att djuret skall gå fram.

Variationer: a) Tyska stövaren, mestadels rödbrun med vita ben, stundom mera blek, är större och mera gånglig än följande, driver hare, räv m.m. väl icke så snabbt som följande, men mera uthållande. b) Småländska stövaren: färgen mestadels svart med gula ben, undre kroppsdelen och nos, stundom rödbrun. Kroppsbyggnaden mera tät och slutet, med bredare bringa. Till storleken är han mindre än förra. Driver hare, men är tillika fågelhunden och skäller fågel. Han uppsöker nämligen orre, tjäder, järpe m.m. och jagar upp dem i träd, under vilket han då ställer sig och skäller. Då fågelns uppmärksamhet härigenom ledes på hunden,

kan skytten med försiktighet lätt nalkas. Den förekommer över hela Sverige.

De av Nils Månsson Mandelgren under sina resor i Småland år 1873 avtecknade stövarna Fritz, i Åsen, och Pan i Odensjö socken styrker detta.

Smålandsstövareriken Clerry ställdes ut som nr 1 på den första hundutställningen i Sverige, anordnad av H. M. Konungens Jaktklubb år 1886, och ägdes av f.d. Löjtnanten grefve E. Sparre från Söderköping.

Hon var alltså den första utställda hunden i Sverige. I programmet från utställningen kan man även läsa att det deltog 444 hundar varav 189 stöfvare. Clerry var inte ensam smålandsstövare på utställningen.

Det fanns ett flertal smålandsstövare av, som det står Smålands ras, vilka kom från olika platser i landet och inte enbart från Småland. Härutöver fanns även korsningshundar där man kunde utläsa att småländsk ras ingick. En ras som kanske är en av sveriges äldsta.

Svenska Kennelklubbens tillkomst år 1889 av främst stövarjägare, var och är viktigt för stövaraveln då utställnings- och jaktprovsverksamhet infördes. En särskild avdelning bestämdes handhåva dessa inom SKK. Efter bildande av de första lokal stövarklubbarna år 1901 aktualiserades behovet av en specialklubb, vilket resulterade i bildandet av Svenska Stövarklubben år 1912.

Ansträngningar i slutet av 1800-talet att mera renodla stövarraserna gjorde att även intresse väcktes för att försöka bevara och renodla smålandsstövarerna.

En av de grundstammarna har sitt ursprung i en stövarstam som fanns på 1870-talet hos en småländsk rävjägare, Daniel i Bohult. Den brukar benämnas vedastammen.

Vedorna var småväxta och lurviga med god jaktduglighet. Stadsfiskal Arvid Claesson, Huskvarna, och regementsveterinär J. O. Hederstedt, Jönköping, fortsatte senare aveln med denna stam, som utvecklades mot en alltmer enhetlig exteriör med bibehållna jaktegenskaper. Ett flertal smålandsstövare av vedastammen erövrade höga priser på jaktprov. Flera personer var engagerade i detta arbete, men kammarherren, friherre Fredrik J. von Essen på Strömsberg, vid Jönköping, omnämns i början av 1900-talet som den aktivaste för att bevara den stubbsvansade varianten av smålandsstövare.

Samma avelsmaterial ingår i de smålandsstövare som föddes upp av forstmästaren friherre Fredrik C. von Essen "kennel av Myren" och Mary Stephens "kennel av Tornö". Lantbrukare K. A. Johansson, Västansjö, Bogla, vars stam ägts sedan 1907 och därefter av sonen fabrikör Bertil Johansson, Tenhult, bygger på hundar från trakten av Nässjö. De mest enhetliga när rasen erkändes år 1921 var de norrbottniska smålandsstövarerna, vilka dessutom visade sig ha bra jaktegenskaper med ett klangfullt och hörbart skall.

Den första smålandsstövarerna som år 1922 stambokfördes i Svenska Kennelklubben, var Skoj av Myren 789 V, ägare Mary Stephens, Torne, efter det rasstandard för

smålandsstövare fastställdes av SKK år 1921. När smålandsstövaren erhållit egen rasstandard 1921 sammanfördes en tid därefter den gula gotlandsstövaren med smålandsstövaren.

Efter ytterligare något år senare överfördes gotlandsstövaren till att ingå i hamiltonrasen. Smålandsstövaren har under årens lopp tillförts nya hundar, ibland med inslag av främmande ras, som godkänts vid typbesiktning. Ansträngningarna som gjorts under 1900-talet och fram tills idag för att renodla de svenska stövarraserna har, efter många turer resulterat i att smålandsstövaren ingår som en utav de fyra nationella svenska stövarraserna.

Under 1960 talet minskade antalet jaktprovsdeltagande smålandsstövare, och farhågorna för rasens framtid diskuterades. Några i stövarsammanhang ledande personer beslöt i upprop att sammankalla smålandsstövareägarna till en sk "generalmöte om smålandsstövare" i Folkets Hus Värnamo 1968. Därvid tillsattes en interimstyrelse för bildande av Föreningen Smålandsstövaren, vilken efter utfärdande av stadgar fastställdes bildad året därpå i Värnamo den 19 april 1969. Föreningen har senare bytt namn till Svenska Smålandsstövareföreningen (SSF). Genom bildande av en rasförening för smålandsstövaren, med de utav ägarna gemensamma ras- och avelsintressena, kan man bara konstatera att med gemensamma krafter under de gångna drygt 50 åren har smålandsstövaren utvecklats och blivit bättre både exteriört och jaktligt. Den har där till ett lugnt temperament och är en trevlig klok familjehund.

Individer av de numerärt små raserna kommer oftast i skuggan av de stora vid större tävlingar som SM och landskamp.

Den första att kvala in till SM var U J Ch Ketti-FB S 35239/81RR. Vid ytterligare 8 tillfällen har sedan smålandsstövare deltagit i SM-tävlingar.

Rasföreningen är sedan 2017 ansluten till Svenska Stövarklubben och därigenom även till SKK. Föreningen arbetar för att tillvarata, utveckla och förbättra rasen, i samarbete med specialklubben och SKK.

En omfattande verksamhet bedrivs med upplysning och utbildning i allt som rör rasen. Man anordnar kurser och träffar samt ger ut en fyllig årsbok. En avelskommitté handhar det praktiska arbetet i avelsfrågor. Inkorsning av annan stövarras hanteras även av kommittén i samarbete med Svenska Stövarklubben och SKK.

Smålandsstövaren finns även i Norge och Finland. Speciellt i Finland har intresset för rasen glädjande ökat.

Population

Nuläge.

Registreringar 10 år

Reg år	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tikar	18	39 (3)	19	49	40 (1)	33 (1)	31 (3)	21	28 (2)	16 (1)
Hanar	22 (1)	31 (1)	12	48	39	28	23 (1)	38	43	14
Totalt	40 (1)	70 (4)	31	97	79 (1)	61 (1)	54 (4)	59	71(2)	30 (1)

Inom parantes importer. Eftersom Smålandsstövaren bara finns i norden, så kommer importerna från Norge och Finland.

Genomsnittlig kullstorlek

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kullstorlek	4,3	4,8	5,0	5,7	6,0	5,5	5,6	5,4	6,3	4,1

Kullstorleken har legat stadigt under 10 år, med vissa variationer.

Inavelsgrad

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inavelsgrad	1,8	1,6	1,8	3,0	3,8	2,5	2,9	1,9	2,0	1,6

En högre inavelsgrad syns 2016/17. Kan härledas till oönskade parningar. (Tjuvparning)
Med tanke på den smala avelsbasen, har avelsråden gjort ett mycket bra jobb.

Användning av avelsdjur

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kullar	9	14	6	17	13	11	9	11	11	7
Tikar	9	14	6	17	13	11	9	11	11	7
Hanar	8	11	6	15	12	11	9	10	10	7

Tikens ålder vid sin första valpkull, åren 2013–2022, var 31% mellan 2-3 år, 66% mellan 4-6 år och 3% över 7 år.

Hanars ålder vid sin första valpkull, åren 2013-2022, var 3% mellan 1-2 år, 22% mellan 2-3 år, 39% mellan 4-6 år och 36% över 7 år.

Långsiktiga mål/Kortsiktiga mål

Att försök hålla så bred avelsbas som det är möjligt utan att göra avkall på den jaktliga standarden.

Öka möjligheterna för avelsråden, att planera parningar efter jaktegenskaper.

Fortsätta rasvården.

Mycket viktigt att öka den genetiska variationen i rasen.

Öka valpantalet för att få fler registrerade hundar, men att sätta ett realistiskt mål är svårt i dagsläge med tanke på hur jakt med löshund och förutsättningarna för denna jakt har ändrats mycket i vissa delar av landet.

Motivera fler att meritera sina hundar jakt/utställnings mässigt.

Handlingsplaner

Viktigast är att få fram fler meriterade hanhundar. För närvarande är bristen på välmeriterade hanar mycket stor. Endast 30% av godkända avelsdjur är hanar.

Att genom inkorsning av annan stövarras öka den genetiska variationen i rasen.

På olika sätt underlätta för tikägarna att ta valpkullar.

Sälja in stövarjakten hos yngre jaktintresserade personer genom anordnande av ungdomsjakter tex.

Funktionsegenskaper

Provdagar

År	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Provdagar	57	69	69	75	102
1:a pris	10	16	14	17	26
2:a pris	13	6	13	6	24
3:e pris	14	17	15	23	24
% prisdrev	65%	57%	61%	62%	73%

Provdagarna har ökat senare år. Prisdreven varierar något, men ligger ganska stabilt.

Långsiktiga mål/ Kortsiktiga mål

Fortsätta att öka andelen hundar som startas på jaktprov.

Önskvärt är även att poängen på skallets hörbarhet, tapptarbetet, drevsäkerhet och väckning på tappt höjs.

Handlingsplaner

Att förmå uppfödare informerar valpköparna om vikten av att starta på jaktprov. Provresultaten är ett kvitto på hur väl jaktegenskaperna nedärvt till avkomman. Att i den mån det är möjligt att prioritera avelsdjur som har höga poäng i de egenskaper som nämns ovan utan att göra avkall på utavel.

Vardagsmentalitet

Nuläge

Smålandsstövorna är intelligenta, sunda och mentalt stabila hundar och väldigt sociala, passar förutom som jakthund, även som familjehund.

Långsiktiga mål/Kortsiktiga mål

Att bibehålla rasens utmärkta stabilitet.

Handlingsplaner

I avel använda sunda och stabila hundar.

Hälsa

Nuläge

I dagsläget är Smålandsstövaren en generellt frisk ras, det förekommer enstaka fall av EP, kryptorkism och PDA

Långsiktiga mål/ Kortsiktiga mål

Det är önskvärt att kunna få ned den låga defektförekomst vi har i rasen ytterligare. Tillförändret av annan ras bör även i detta avseende vara gynnsamt. Vara uppmärksamma på om nya defekter/sjukdomar uppträder.

Handlingsplaner

Uppmana hundägare att rapportera defekter. Informera om olika defekter i medlemsblad.

Exteriör

Nuläge

Som helhet är Smålandsstövaren en välbyggd, proportionerlig och funktionell ras som är sunt byggd för det arbete som den är framavlad för - att jaga. Många hundar ställs ut med mycket gott resultat.

Långsiktiga mål/ Kortsiktiga mål

Att bibehålla den höga standarden vi har på våra hundar. Exteriören får inte glida mot en allt större och tyngre hund.

Handlingsplaner

Trots rasvårdsprojekt se till att rasen behåller sin storlek i mankhöjd och i vikt

Handlingsplaner för rasklubben

Verka för att rasen får fler välmeriterade avelsdjur. Framför allt gäller detta hanar. Öka andelen hundar som startar på jaktprov för säkrare avelsutvärdering. Allmänt verka för att intresset höjs för stövare och stövarjakt. Fortsätta rasvården.

Källförteckning

SKK avelsdata

SKK hunddata

Hitta Stövaren

Smålandsstövarföreningen